

Litteratur

UPPSALA UNDER YNGRE MEDELTID OCH VASATID

SVEN LJUNG, *Uppsala under yngre medeltid och vasatid*. Uppsala, Almqvist & Wiksells Boktryckeri AB, 1954 (Uppsala stads historia. 2). XIII + 464 s. Ill.

Fil. dr Sven Ljung behandlar i den just utkomna andra delen av Uppsala stads historia den skiftesrika tiden från 1300 fram till 1620-talets början och lämnar ett mycket värdefullt bidrag till kännedom om det äldre Uppsala. Det var ursprungligen meningen, att boken också skulle ha omfattat ett särskilt avsnitt av Nils Sundquist om domkyrkans, den yngre kungsgårdens och slottets byggnadshistoria, men hans undersökningar ha blivit för omfattande för att kunna redovisas i föreliggande volym. De skola sedermera framläggas separat i historiekommitténs regi. Dessa avsnitt höra dock så nära samman med den övriga lokalhistorien, att en framställning utan dem måste bli en torso.

Men även med denna reservation är det ej möjligt att i en kort anmälan ge rättvisa åt dr Ljungs omfattande framställning. Jag får nöja mig med några få randanteckningar. Trots det detaljspäckade materialet är boken lättläst och med alla diagram och fristående exkurser överskådlig. Mycket är rikshistoria, och författaren låter på ett illustrativt sätt denna speglas i lokalhistorien. Bildvalet är gott. Där hans material gjort det möjligt, ger han i flera avsnitt en mer fördjupad framställning, och han syns generellt vara obenägen att göra djärvare rekonstruktioner. Sällan lämnas en uppgift utan belägg, och detta ger särskilt exkurserna stort värde.

Trots sin ställning som ett politiskt och kyrkligt centrum var Uppsala en liten stad, till utseendet en större bondby med få monumentalbyggnader, gyttrigt byggd och med jämna mellanrum skövlad av förhärjande eldsvådor. Befolkningens antal uppskattas ännu 1613 approximativt till 2 000 själar. På västsidan av ån hade kyrkan och dess institutioner sina bästa förankringar, medan den egentliga köpstaden bredde ut sig på

östsidan och under medeltiden delades i S. Marie och S. Pers församlingar. Om innehavet av de strategiskt viktiga broarna över ån bröto sig intressena; de nämnas tidigt och flitigt i olika sammanhang.

Man kunde vänta att ofta möta prästerskapet i borgarnas kundkrets; icke minst fisket borde bland det andliga ståndet ha haft stora avnämare. Dr Ljung understryker dock, att det är anmärkningsvärt svårt att få fram direkta uppgifter härom. Man känner t. ex. blott en enda pärlstickare i staden under alla dessa år. Denne sysslade ju bl. a. med prydanget av liturgiska plagg. Allt detta synes ytterligare understryka iakttagelsen, att kyrkan bildade en mer sluten enhet i samhällslivet.

Författaren uppehåller sig utförligt vid barmhärtighetsinrättningarna och de kända gillena men når sällan längre än till deras yttersidor. De förra räknas t. ex. — och med rätta — som integrerande delar av tidens socialvård. Men de inneburo vida mer. Överhuvud taget är författaren knapphändig, när det gäller att ge en konkret bild av det dåtida fromhetslivet. Källor saknas ej. Stiftsstadens har ju haft eget kalendarium och egen liturgi, båda med särpräglad utveckling, och lägger man därtill de många altarstiftelserna, namnskicket, urkundsdateringar och annat, har man ett ganska gott primärmaterial. Med tvekan ser författaren i benämningen S. Maria tysk påverkan, men antagandet syns mig f. n. ej hållbart. Däremot torde det ej vara omöjligt att i S. Katharina bland skyddshelgonen för helgeandshusets altare se ett dominikanskt inflytande. Dessa finga också, såsom dr Ljung visat, 1310 ett hospicium inom helgeandshusets område.

O. Odenius

ERIK DEN HELIGE I DEN NYA FORSKNINGENS LJUS

Erik den helige, Historia, Kult, Reliker. Utgiven under redaktion av BENGT THORDEMAN, Nordisk Rotogravyr, Stockholm 1954.

Under tiden 28 mars—2 april 1946 utfördes på uppdrag av dåvarande riksantikvarien Martin Olsson samt med tillstånd av domkapitlet i Uppsala och med anslag från Kungl. Maj:t en ingående vetenskaplig undersökning av Erik den heliges relikskrin i Uppsala domkyrka och dess innehåll. Arbetet utfördes av ett flertal experter under ledning av dåvarande förste antikvarien, numera riksantikvarien Bengt Thordeman. Sedan undersökningsresultaten bearbetats väcktes tanken om en publicering av desamma mot bakgrunden av en skildring av Erik den heliges

historia och kult. Resultatet har blivit ett synnerligen vackert och innehållsrikt verk, bestående av en samling studier av skilda forskare, där var och en oberoende av varandra framför sina synpunkter på problemen kring Erik den helige. Verket, som redigerats av undersökningsledaren riksantikvarie Thordeman och som tryckts med bidrag ur Humanistiska fonden, omfattar inte mindre än 453 sidor, däri inbegripet ett stort antal bildillustrationer, några i färg, samt sammanfattning på tyska.

Erikslegenden, redigerad och översatt av Toni Schmid, inleder, varefter följer en bred historisk framställning om »Erik den helige och hans tid» av Knut B. Westman. »Den nationella och folkliga Erikskulten» behandlas lika ingående av Nils Ahnlund. En pregnant studie om »Erik den helige i liturgien» följer av Toni Schmid. Bengt Thordeman skriver om »Erik den helige i medeltidens bildkonst» och om »Erik den heliges kungakrona» — båda avsnitten mycket läsvärda. Ett intressant bidrag är Bo E. Ingelmarks medicinska analys av »Skelettdelarna i Erik den heliges relikskrin». Agnes Geijer behandlar sakkunnigt »Textilierna i Sankt Eriks skrin» och Finlands statsarkeolog Carl Axel Nordman redogör för »En relik av Erik den helige i Åbo domkyrka». Artur Bygdén och O. Källström uppehåller sig vid själva relikskrinet, varvid den förre skriver om »Sankt Eriks skrin genom tiderna» och den senare om »Sankt Eriks skrin som konsthantverk».

Det är utan tvekan ett för forskningen kring Erik den helige ytterst värdefullt vetenskapligt verk som nu utkommit och som med all säkerhet kommer att få många intresserade läsare.

A.-M. B.

UPPSALA ÄRKESTIFT I ORD OCH BILD

Uppsala ärkestift i ord och bild. Iduns tryckeri AB, förlaget. Stockholm 1954.

Samlingsverket Uppsala ärkestift i ord och bild utkom i december 1954 och hälsas utan tvekan med glädje och tacksamhet främst av till stiftet hörande församlingsbor. Av naturliga skäl, ärkestiftet är ju alltså omfattande, har det blivit ett digert bokverk, nära nog 1 000 sidor. Den redaktionskommitté, som på ärkebiskopens uppdrag svarat för verkets utformning, har sedan 1952 bestått av domprost Olle Herrlin, ordförande, kontraktsprost Per Axel Björkman, förste bibliotekarie Gustaf Holmgren, kyrkoherde Nils C. Humble, docent Stig Lindholm, kontraktsprost Gottfrid Pontén samt domkyrkoadjunkt Öyvind Sjöholm, den

sistnämnde redaktionssekreterare och bildredaktör. Från början ingick i redaktionskommittén framlidne länsintendenten i Gävle fil. d:r Ph. Humbla.

Inte mindre än 33 författare har medverkat till att ge läsaren en så fullödlig bild som möjligt av vad »Uppsala ärkestift rymmer av andeliv i kyrkans hägn genom tiderna», såsom det säges i redaktionskommitténs anmälan. De många historiskt, kultur- och konsthistoriskt värdefulla artiklarna äro fristående från varandra men bidra ändå till att skapa en helhetsbild av forna och nuvarande stiftsförhållanden. Ärkebiskop Brilioth medverkar med två historiskt intressanta bidrag, »Uppsala stift» och »Det medeltida domkapitlet». Hovpredikant Robert Murray skriver under rubriken »Ur Ärkebiskopslängden» om samtliga ärkebiskopar från Stefan av Alvastra till Nathan Söderblom. Domkyrkoadjunkt Öyvind Sjöholm tecknar resebilder och beskriver kyrkor och minnesmärken utmed den gamla »Eriksgatan och Norrstigen». Biskop Helge Ljungberg svarar för uppsatsen »Björkö—Sigtuna—Uppsala», professor Henrik Cornell för »De första kyrkorna», förste antikvarie Bertil Berthelson för »Gotiken och nyare tiden» och landsantikvarie Nils Sundquist för »Sju kloster». Om prästutbildningen inom stiftet, prebendeinstitutioner m. m. skriver kontraktsprost Fredrik Dahlbom under rubriken »Universitetet och Stiftet» och om katedralskolan i Uppsala och skoltyper under 1700-talet skriver folkskollärare Sven Norbrink i »Kyrkan och undervisningen». Docent Stig Lindholm ger oss glimtar av uppländsk sockenvardag under två hundra år från tiden för Uppsala möte 1593 och fram till enskiftets införande 1807 i artikeln »Socken och sockenpräst i Uppland under två århundraden». Om den för en arkeolog så välkände fornminnes- och runstensintresserade Olof Celsius får vi läsa i artikeln »Olof Celsius den äldre, ett kapitel prästbotanik» av chefredaktör Axel Ljungberg. Under rubriken »Herdebilder» tecknar kyrkoherde Nils C. Humble kyrkoherdarna Olof Linds, Lars Grundéns, Lars Rosengrens och Olof Hjalmar Humbles biografier. Professor Bengt Sundkler skriver om »Komminist-rarnas revolt», f. chefredaktör N. S. Norling om »Kyrka, Schismatiker och Socialdemokrati», rektor Georg Landberg om »Erik Gustaf Geijer och Harald Hjärne», teol. dr Otto Centerwall om »Ebba Boström och Samariterhemmet» och kontraktsprost Per Axel Björkman om »Nils Lövgren och Gävlediakonien». För »Nathan Söderblom såsom personlighet» redogör biskop Bengt Jonzon och om »Einar Billing i den religiösa debatten» skriver domprost Olle Herrlin. Professor Gunnar Rudberg hann före sin bortgång fullborda porträttet av vår förre ärkebiskop »Erling

Eidem». I en rikt illustrerad artikel, »Kyrklig skrud och prydnad», redogör docent Folke Nordström för ärkestiftets konstskatter från äldre medeltid fram till våra dagar. Om »Kyrkklockor i hävd och sägen» skriver teol. dr Mats Åmark, om »Tradition och förnyelse i Uppsalastiftets musikliv» tonsättare Ingmar Milveden, om »Psalmer och psalmsångare» fru Siri Dahlquist och om »Kyrkligt arbete under 1900-talet» domkyrkokomminister Stig Hellsten. Professor Dag Strömbäck ger en fyllig beskrivning av »Prästgårdarna och den andliga odlingen» och kontraktsprost Gotfrid Pontén redogör för »Två prästhem från väckelsetiden». »Hälsingarna och deras land» behandlas av f. rektor Israel Jonzon och avlidne länsintendent Ph. Humbla skriver om »Fiskarekapell och prästherger i Gävleborgs län». Komminister Per Raab har kallat sin artikel »Roslagskyrka» och behandlar här bl. a. roslagskyrkornas stildrag. Skriftställaren Ragnar Oldberg skriver under rubriken »I ett plogland» och framlidne kyrkoherde Bengt Wallman bidrar med artikeln »Att leva i en kyrksocken».

Efter dessa nu nämnda artiklar, vilka alla äro av historiskt värde, synnerligen välskrivna och väl tillrättalagda för en bredare publik, följer en översikt över stiftets samtliga kyrkor och ett stort antal kapell med såväl exteriör- och interiörbilder samt med text av tf. kyrkoherde Bengt Ingmar Kilström. Denna översikt följes av ett register i bokstavsordning. Härefter kommer en avdelning biografiska uppgifter och fotos över stifts kyrkans tjänare, som avse förhållandena t. o. m. 31 dec. 1953, åtföljt av personregister. Slutligen ha register över församlingarna samt person- och Ortsregister till textavdelningen upprättats. Behjälplig vid samtliga registers tillkomst har varit Lennart Löthner. Bokverket är försett med rika illustrationer, några i färg, samt med en karta över ärkestiftets utbredning och omfattning.

Uppsala ärkestift i ord och bild har blivit ett innehållsrikt och läsvärt bokverk och tillika ett välkommet uppslagsverk.

A.-M. B.

UR MÄLARLANDSKAPENS HISTORIA

En bok om Mälarlandskapen, Bygd och näringar genom tiderna.
Utgiven av Mälarprovinsernas Hypoteksförening i anledning av dess 100-årsjubileum 1953.

Mälarprovinsernas Hypoteksförening har på ett värdigt sätt hugfäst sekelminnet genom att utge föreliggande publikation, som tack vare goda medarbetare blivit en mångsidig och läsvärd historisk beskrivning av de

urgamla bygderna kring Mälaren. Bokens planläggning och redigering har handhåfts av professor Sven Tunberg, som även skrivit inledningen. Mäljarlandskapens geologi får sin sakkunniga behandling av professor Harry von Eckermann, varefter geografen, docent Bertil Hedenstierna, tar vid och beskriver det aktuella landskapets framväxt under människans liv och strävan. Docent Sven B. F. Jansson redogör för områdets märkligaste runinskrifter och docent Gerhard Hafström om »Land och lag». Det allmänt kulturhistoriska elementet har beaktats i en innehållsrik framställning av professor Sigurd Erixon om »Byar och bykultur». Av näringarna ha i främsta hand åkerbruket och skogsbruket behandlats. Om »Jordbruket på 1500- och 1600-talen» skriver lektor Torsten Lagerstedt, om »Befolkningsutveckling och näringsliv efter mitten av 1700-talet» fil. lic. Gustaf Utterström och om »Jordbruket 1850—1950» professor Robert Torsell. »Skogsbruket 1850—1950» behandlas av länsjägmästare Edvin Nyblom. Slutligen skildras den historiska uppkomsten av in-teckningsinstitutet, som är grundläggande för hypoteksinstitutionens verksamhet, av professor Karl Benckert. Några intressanta drag ur själva hypoteksföreningens hundraåriga hävd lämnas av direktör Torsten Stjernberg.

Mäljarprovinsernas Hypoteksförening är att tacksamt lyckönska till den på samma gång vetenskapliga och lättlästa publikationen.

A.-M. B.

ETT BILDVERK OM UPPSALA

Uppsala, Foto: ERIK LILJEROTH. Text: TEDDY BRUNIUS. Kulturhistoriskt bildurval: GURLI TAUBE. Allhems förlag, Malmö 1954.

Allhems bildboksserier torde vid det här laget vara ganska välkända. De representerar något nytt på bildboksområdet, emedan inte bara aktuella glimtar av i dag lämnas utan inom samma pärmar plats även ges för landskapens och städernas historia med hjälp av reproduktioner i faksimil och i färg av gamla målningar, teckningar, gravyrer, litografier etc. Tidigare har Allhems bildböcker utkommit för Lund, Skåneland, Blekinge, Göteborg, Halland och Småland. Och nu har turen kommit till Uppsala. Volymen om Uppsala innehåller omkring 330 sidor med 220 Liljerothfoton i djuptryck och över 150 reproduktioner av kulturhistoriska bilddokument, varav ett trettiotal i fyrfärgsautotypi eller faksimil-offset. För huvudparten av texten svarar docent Teddy Brunius, som dels skrivit inledningen, försedd med teckningar av Yngve Svalander,

och dels det första avsnittet Uppsala förr och nu. Bildkommentarerna till de vältagna fotografierna av Erik Liljeroth i bokens senare del Uppsala av i dag har dessliques författats av Brunius. För de sakrika kommentarerna till det kulturhistoriska bildmaterialet, som i stor utsträckning hämtats från samlingarna på Universitetsbibliotekets kart- och planschavdelning, svarar förste bibliotekarien friherrinnan Gurli Taube.

Goda krafter har bidragit till att göra Uppsalavolymen till en vacker och läsvärd publikation.

A.-M. B.

EN OMFÅNGSRIK KRÖNIKA OM SÖDERBY-KARL

GUSTAF UNESTAM, *En bok om Söderby-Karl*, Författarens förlag, Uppsala 1954.

Då nuvarande komministern i Heliga Trefaldighets församling i Uppsala Gustaf Unestam år 1929 installerades som kyrkoherde i Söderby-Karl av ärkebiskop Nathan Söderblom, fick ärkebiskopen församlingen att besluta att den nye kyrkoherden tillsammans med de fornminnes- och hembygdsintresserade Söderby-Karlsborna Erik Eriksson i Vik och Gustaf Lovén skulle skriva en sockenbeskrivning. Under de tio år Gustaf Unestam hade sin gärning i Söderby-Karl kom han att grundligt lära känna socknen. Han fick t. ex. tillfälle att delta vid utgrävnings- och restaureringsarbetena av Karls kyrkoruin och vid undersökningar av gravfält. Söderby-Karls kyrkoarkiv genomgicks och äldre sockenbor utfrågades om händelser och förhållanden inom socknen. När Unestam lämnade Söderby-Karl 1939 för komministerbefattningen i Uppsala hade hans anteckningar och excerpter blivit så omfattande att han beslöt sig för att fullgöra det uppdrag som Söderby-Karlsborna givit honom. Det blev ett drygt arbete. Erik Eriksson och Gustaf Lovén hade avlidit men deras kvarlämnade anteckningsböcker med värdefulla uppgifter ställdes till Unestams förfogande. Resultatet av de många årens arbete och de omfattande studierna i olika arkiv och av litteratur i hithörande ämnen har blivit en sockenbeskrivning, som torde sakna sin like. Den digra, rikt illustrerade volymen omfattar inte mindre än 630 dubbelspaltade sidor av stort format, uppdelade på 67 kapitel. Kapitlet om socknens geologi har skrivits av statsgeologen fil. dr P. H. Lundegårdh och kapitlet om Söderby-Karls flora av folkskollärare Georg Palmér.

Författarens syftemål »att skapa en allsidig skildring av socknens historia och att stärka hembygdkänslan» måste anses ha blivit helt upp-

fyllt. Vederhäftigt och noggrant redogöres för socknens allmänna kulturhistoria, arkeologi, geologi, ortnamn, jordbruksekonomi och ekonomiska historia, religionshistoria, kyrklig konst och arkitektur, botanik m. m. Författaren är mer än värd ett tack för det arbete han utfört och för att han låtit ärkebiskop Nathan Söderbloms förslag om en bok om Söderby-Karl bli verklighet. Det är att hoppas att boken vinner spridning inte bara inom Söderby-Karl utan även inom dess grannsocknar i Roslagen.

A.-M. B.

EN HEMBYGDSKRÖNIKA FRÅN VALÖ-FORSMARK

HUGO E. WAHLSTRÖM, *Valö-Forsmark, Vår hembygd*, Östhammar 1954.

Den fornminnesintresserade och vid sin hembygd varmt fästade Hugo Wahlström, Valö, har i en typografiskt tilltalande bok skildrat sin hembygd Valö-Forsmark. Boken är uppdelad i över ett 30-tal fristående artiklar, av vilka några tidigare stått att läsa i Östhammars Tidning. Något över hälften av bokens innehåll ägnas Valö socken och resten Forsmarks socken. Bäst äro de avsnitt, som behandla socknarnas industri och hantverk, samt de skildringar författaren ger av händelser han själv minns eller som han kommit till insikt om genom studium av syneprotokoll, bouppteckningar och lagfartshandlingar. Så läser man t. ex. med intresse kapitlen som handla om Forsmarks bruk, »Brukets tillkomst», »När ryssarna brände bruket» och »Glimtar från Forsmark» samt kapitlet om herrarna Jennings och Finlays anläggning »Johannisfors». Under rubriken »Byn» skriver författaren om sin barndomsby Karö och här lämnas sådana kulturhistoriskt värdefulla upplysningar som att stor-skiftet ägde rum 1854, att Bolinders tröskverk började bli allmänna omkring 1880 och att julgranen ej förekom före 1880. De olika punkterna i en den 9 maj 1828 för byn stadfäst byordning relateras som avslutning. I kapitlen »Ett bondbröllop» och »Om begravingar» skildras händelser från 1870- och 1890-talens Valö och i artikeln »Båtsmän» redogör författaren för en båtsmansparad vid Valö kyrka, som han själv åsett år 1894. Värda att omnämnas äro artiklarna »Om forbönder», som skildrar malmtransporter på 1880-talet, »Den sista skälldansen», som handlar om en danstillställning i Forsmark julhelgen 1888, »Greven håller harjakt», som bygger på uppteckningar av en systerson till greve Ludvig af Ugglas, samt »Ur gulnade blad», som återger en samling klipp ur Östhammars Tidning för år 1892.

Kyrkorna i Valö och Forsmark beskrivas i var sitt kapitel. I fråga om Valö kyrkas byggnadshistoria refererar författaren en av kyrkoherde Gust. Westman i samband med återinvigningen av kyrkan efter restaureringen 1926 utarbetad historik. För redogörelsen för kyrkans inventarier ligger en av kyrkoherde A. Arfner gjord beskrivning som grund och slutligen vad beträffar kyrkans målningar, utförda på 1520-talet av Andreas Martini, citeras professor H. Cornells uppfattning om dessa i Svensk konsthistoria. Av värde äro de förteckningar över tidigare präster, som lämnas; i Valö fr. o. m. 1590 och i Forsmark fr. o. m. 1612.

I de avsnitt där forntiden behandlas, såsom t. ex. »Den första bebyggelsen», »Fornlämningar och fynd» och »Gravfältet vid Skalla» få vi komma ihåg att det i mångt och mycket är författarens egna hypotetiska funderingar som komma till tals.

Förutom nu nämnda avsnitt finnas uppsatser om klädedräkten under tidigare århundraden, folktro, skolväsen, politik och folkrörelser, bygdemål, kommunikationer m. m.

I stort sett har Hugo Wahlström lyckats åstadkomma en trevlig och fängslande hembygdsbok, som, om man inte ställer alltför höga krav på densamma, bör såsom författaren själv hoppas på i förordet »bliva läst och mottagen med välvilja och intresse och bidra till att väcka förståelse samt kärlek till vår bygd». Illustrationerna äro väl valda, såväl fotografier som trevliga teckningar i Albert Engströmstil av Georg Jonsen, Valö. Boken, vars första upplaga om 500 ex. slutsåldes så att ny sådan är under tryckning, betingar ett pris av 7 kr.

A.-M. B.

UR SKUTTUNGE SOCKENS HÄVDER

ANDERS ANDERSON, *Skuttunge socken*, Uppsala 1954.

Kyrkoherde Anders Andersons bok om Skuttunge socken är den tredje i ordningen av under hösten 1954 utkomna och i årsboken anmälda uppländska sockenbeskrivningar. Påfallande är författarens skildringar av de svåra förhållanden och det arbete och den möda, förenad med outröttliga uppoffringar, som folk i gången tid haft att genomgå. Beskrivningen är välgörande fri från den nog så vanliga romantiska uppfattningen om »den gamla goda tiden». Något större utrymme ägnas ej åt socknens forntid och medeltid, utan det är främst förhållandena under 1600-, 1700- och 1800-talen som återges. Författaren har nedlagt ett beundransvärt arbete med att studera sockenstämmoprotokoll, boupp-

teknings- och visitationsprotokoll, död- och födelseböcker m. m. och bygger upp framställningens 30-tal kapitel med utdrag ur desamma. Många både historiskt och kulturhistoriskt intressanta tilldragelser har hämtats ur Skuttunge sockens händelsebok. Uppgifterna i kapitlet om »Prästerna» med en översikt över socknens Series pastorum och Commi-nistrar är hämtade ur Ärkestiftets herdaminnen. I kapitlet om »Skuttunge kyrka» får värdefulla utdrag ur stämmoprotokoll från de senaste år-hundradena ersätta en konsthistorisk beskrivning av kyrkobyggnaden. Donationsbrev återges i avskrift och i ett särskilt kapitel i bokens slut följer in extenso Skuttungebonden och riksdagsmannen Jan Eliassons år 1898 upptecknade »Förhållanden och seder i Skuttunge socken för omkring 70 år sedan», vilket inom parentes sagt även står att läsa i Upplands fornminnesförenings tidskrift XXIX. Stort utrymme ägnas åt socknens fattig- och hälsovård samt skolväsen, som ingående beskrives. Framhållas bör även kapitlen om »Varupriser och penningvärden», »Fattigdom och missväxt», »Brottmålsanteckningar från 1600- och 1700-talen» samt »Sägner». Allra sist följer som bilagor kopior av Skuttunge sockenstämmas protokoll från slutet av 1700-talet, där namnteckningar och bomärken av socknens ledande män presenteras och där bl. a. återfinnes bänkindelningen i kyrkan, vari den tidens åboar uppräknats. Av intresse är även ett återgivet soldatkontrakt från indelningsverkets tid. Kyrkoherde Andersons sockenbeskrivning är i mångt och mycket ett föredömligt arbete som sockenbeskrivning betraktat och kan mycket väl läggas till grund för framtida utforskning av Skuttunge sockens historia.

A.-M. B.

OLOF THUNMANS DIKTER

OLOF THUNMAN, *Valda Dikter*. Med en inledning av Nils Ålenius. Almqvist & Wiksell/Gebers Förlag AB, Stockholm 1954.

Våren 1954 utkom Valda Dikter av Olof Thunman. Volymen blir något av en minnesbok, då i år skalden skulle ha fyllt 75 år och tio år förflutit sedan hans bortgång. För urvalet dikter svarar intendent Nils Ålenius, som även skrivit inledningen, vari Olof Thunman och den thunmanska dikten karakteriseras på ett initierat sätt. Dikterna ha ingått i diktsamlingarna Pan Spelar (1919), Olandssånger (1927) samt Mark och Vindar (1935). Då dessa diktsamlingar numera äro svårtillgängliga, torde Valda Dikter hälsas med stor glädje av många.

A.-M. B.